

prima instanță: D. Stănilă
instanța de apel: E. Aabei, A. Garbuz, G. Polivenco

dosarul nr. 2ra-1015/15

ÎNCHEIERE

29 aprilie 2015

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al
Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele completului, judecătorul	Iulia Sîrcu
Judecătorii	Iuliana Oprea, Iurie Bejenaru,

examinînd chestiunea admisibilității recursului declarat de Ministerul Justiției al R. Moldova,

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Reznice Nicolae către Ministerul Justiției al R. Moldova, intervenienți accesorii Procuratura Generală a R. Moldova și Ministerul Afacerilor Interne privind repararea de către stat a prejudiciului material și moral,

împotriva deciziei Curții de Apel Bălți din 27 ianuarie 2015, prin care a fost respins apelul declarat de Reznice Nicolae, admis apelul declarat de Ministerul Justiției al R. Moldova, modificată hotărîrea Judecătoriei Bălți din 10 iulie 2014, în partea micșorării sumei de încasare a cheltuielilor de asistență juridică,

c o n s t a t ă

La 20 februarie 2013 Reznice Nicolae a depus o cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al R. Moldova privind recuperarea prejudiciului moral.

În motivarea acțiunii reclamantul Reznice Anatolie a indicat că la data de 26 octombrie 2010, în urma tentativei organelor de drept de a i se pune în buzunar substanțe narcotice, dînsul a fost supus unei percheziții, pe care o consideră a fi ilegală și în procesul căreia colaboratorii de poliție Hortiuc S. și Gadjiev R. au aplicat în privința lui forța fizică și drept urmare a fost reținut.

Ulterior prin ordonanța procurorului din Procuratura Bălți din 27 octombrie 2010, i-a fost aplicată amenda în mărime de 50 u.c., decizii care au fost anulate de către instanța de judecată la data de 10.04.2012 pentru lipsa faptului contravenției.

Se invocă că odată cu reținerea sa, a fost pornită și o cauză penală conform art.217 alin. (3) Cod penal, în procesul căruia pentru perioada 26.10.2010-30.12.2010, a fost supus unor verificări destul de înjositoare din partea autorităților competente, ca urmare a reținerii sale, dînsul a suferit traume psihice, odată ce a fost nevoit să suporte condițiile de detenție în care a fost plasat; familia, prietenii și

colegii de serviciu ca urmare a acestei situații, îl priveau destul de suspect, toate aceste împrejurări iau produs suferințe morale, pe care el le estimează la suma de 50 mii lei. Totodată ca urmare a reținerii sale, dînsul a pierdut și locul de muncă, fiindu-i pricinuit și un prejudiciu material, estimat de el la suma de 50000 lei.

La fel, pe parcursul derulării situației sale legate de instrumentarea celor două cauze, în privința sa a avut nevoie de asistență juridică, în acest sens a beneficiat de asistență juridică din partea unui avocat, ceea ce i-a produs anumite cheltuieli financiare.

Pe parcursul examinării cauzei, la demersul Ministerului Justiției a R. Moldova în proces au fost atrași în calitate de intervenienți accesorii Procuratura Generală a R. Moldova și Ministerul Afacerilor Interne.

Solicită reclamantul Reznice Nicolae, de a încasa din contul statului prin intermediul Ministerului Justiției următoarele sume: 50000 lei cu titlu de prejudiciu material. 50000 lei cu titlu de prejudiciu moral și 9500 lei cu titlu de cheltuieli de judecată.

Prin hotărîrea Judecătoriei Bălți din 10 iulie 2014, acțiunea a fost admisă parțial, fiind încasat din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției a R. Moldova în beneficiul lui Reznice Nicolae prejudiciul moral în mărime de 5000 lei, cheltuieli judiciare suportate în mărime de 9500 lei.

În partea încasării prejudiciului material în sumă de 50000 lei, acțiunea lui Reznice Nicolae s-a respins.

La data de 18 iulie 2014, Ministerului Justiției al Republicii Moldova a depus cerere de apel împotriva hotărîrii Judecătoriei Bălți din 10 iulie 2014, solicitînd admiterea apelului, casarea hotărîrii contestate cu emiterea unei noi hotărîri prin care acțiunea să fie respinsă ca fiind neîntemeiată; sau – modificarea hotărîrii contestate în sensul diminuării sumelor acordate drept despăgubire pentru prejudiciul moral și cu titlu de cheltuieli pentru asistență juridică.

La data de 11 august 2014, Reznice Nicolae a depus cerere de apel împotriva hotărîrii Judecătoriei Bălți din 10 iulie 2014, solicitînd admiterea apelului, casarea hotărîrii contestate, cu pronunțarea unei noi hotărîri prin care să fie admisă pe deplin cererea de chemare în judecată înaintată.

Prin decizia Curții de Apel Bălți din 27 ianuarie 2015 a fost respins apelul declarat de Reznice Nicolae. S-a admis apelul declarat de Ministerul Justiției al R. Moldova. S-a modificat hotărîrea judecătoriei Bălți din 10 iulie 2014 în partea ce ține de încasarea cheltuielilor de asistență juridică, prin micșorarea sumei încasate de la 9500 lei la 2500 lei. În rest hotărîrea s-a menținut.

La emiterea deciziei, instanța de apel a reținut că la data de 30.12.2010, de către Procuratura mun. Bălți a fost emisă ordonanța de scoatere a lui Reznice Nicolae de sub urmărire penală, pe din motiv că infracțiunea prevăzută de art.217 alin.(3), lit. c) Cod penal nu a fost comisă de acesta (f.d. 142-144).

S-a mai constatat că în paralel cu cauza penală a derulat și procesul contravențional tot în privința lui Reznice Nicolae în baza art.353 alin.(2) Cod Contravențional, care prin hotărîrea judecătorei Bălți din 10.04.2010 a fost anulată ordonanța cu privire la aplicarea sancțiunii din 27.10.2010 (f.d. 31), iar prin decizia Curții de Apel Bălți din 23.05.2012 procesul contravențional pornit în privința lui Reznice Nicolae a fost încetat (f.d.33).

La 20 februarie 2013 Reznice Nicolae a depus cererea de chemare în judecată nominalizată. Prin hotărîrea judecătorei Bălți din 10 iulie 2014 cererea de chemare în judecată a lui Reznice Nicolae a fost admisă parțial. S-a încasat din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției al RM în beneficiul lui Reznice Nicolae prejudiciul moral în mărime de 5000 lei și cheltuielile judiciare suportate în urma acțiunilor ilegale a organelor de drept în sumă de 9500 lei.

Astfel, prima instanță și-a întemeiat concluzia pe prevederile art.1405 Cod Civil și art.3 alin.(2) din Legea nr.1545-XIII din 25.02.1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

Instanța de apel a menționat faptul că, analizînd probele reținute de prima instanță întru argumentarea concluziei sale, corect a apreciat probele prezentate de părți și a stabilit toate circumstanțele cauzei, examinînd pricina sub toate aspectele și probele dobîndite, dînd o hotărîre legală și întemeiată, însă în partea ce ține de încasarea cheltuielilor de asistență juridică instanța de fond eronat a apreciat cuantumul acestora.

Din materialele cauzei s-a constatat că la data de 26.10.2010, în jurul orelor 13.00-14.00, reclamantul Reznice Nicolae aflîndu-se pe str. Nicolaev din mun. Bălți a fost stopat de doi colaboratori a poliției, care încercau să-l percheziționeze, totodată îl acuzau pe Reznice Nicolae de faptul că lui iar aparține un pachetel de hîrtie care se afla jos la un metru distanță de el. Sosind la fața locului, grupa operativă a efectuat cercetarea la fața locului, au găsit pachetul și deschizîndu-l au constatat în el prezența substanței narcotice - marihuana.

Pe acest caz au fost pornite două cauze, una penală în baza art.217 alin.(3) lit. c) Cod penal – pentru circulația ilegală a substanțelor narcotice, și contravențională conform art.353 alin.2 Cod contravențional – pentru ultragiurea și opunerea de rezistență colaboratorilor poliției aflați în exercițiul funcțiunii.

Conform prevederilor art.1405 alin.(1) Cod civil, prejudiciul cauzat persoanei fizice prin condamnare ilegală, atragere ilegală la răspundere penală, aplicare ilegală a măsurii preventive sub forma arestului preventiv sau sub forma declarației scrise de a nu părăsi localitatea, prin aplicarea ilegală în calitate de sancțiune administrativă a arestului, muncii neremunerate în folosul comunității se repară de către stat integral, indiferent de vinovăția persoanelor de răspundere ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii sau ale instanțelor de judecată. Iar în

conformitate cu art.3 al Legii nr.1545-XIII din 25.02.1998, este reparabil prejudiciul material și moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma:

a) reținerii ilegale, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de arest, de declarație de a nu părăsi localitatea sau țara, tragerii ilegale la răspundere penală;

b)condamnării ilegale, confiscării ilegale a averii, supunerii ilegale la muncă neremunerată în folosul comunității;

c) efectuării ilegale, în cazul urmăririi penale ori judecării cauzei penale, a percheziției, ridicării, punerii ilegale sub sechestru a averii, eliberării sau suspendării ilegale din lucru (funcție), precum și în urma altor acțiuni de procedură care limitează drepturile persoanelor fizice sau juridice;

d)supunerii ilegale la arest contravențional, reținerii contravenționale ilegale sau aplicării ilegale a amenzii contravenționale de către instanța de judecată.

În conformitate cu prevederile art. 1422 Cod Civil, în cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral (suferințe psihice sau fizice) prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum și în alte cazuri prevăzute de legislație, instanța de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparația prejudiciului prin echivalent bănesc. (3) Reparația prejudiciului moral se face și în lipsa vinovăției autorului, faptei ilicite în cazul în care prejudiciul este cauzat prin condamnare ilegală, atragere ilegală la răspundere penală, aplicare ilegală a arestului preventiv sau a declarației scrise de a nu părăsi localitatea, aplicarea ilegală în calitate de sancțiune administrativă a arestului, muncii neremunerate în folosul comunității și în alte cazuri prevăzute de lege.

Astfel, instanța de apel a considerat că instanța de fond corect a stabilit că în urma acțiunilor ilicite a organului de urmărire penală, a organului procuraturii, lui Reznice Nicolae i s-a cauzat un prejudiciu moral. La fel suferințe fizice, psihice i-au fost cauzate reclamantului/intimat și în cadrul cauzei contravenționale, anume cum ar fi sucirea mâinilor la spate, lovirea cu capul de parbrizul mașinei, acest prejudiciu fiind estimat de către instanța de fond la suma de 5000 lei, sumă care corespunde suferințelor morale suportate de Reznice Nicolae.

Prin hotărârea Judecătoriei Bălți s-a încasat din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Reznice Nicolae cheltuielile judiciare în mărime de 9500 lei. Or, în baza probelor din speță, s-a dovedit prezența cheltuielilor de asistență juridică acordate lui Reznice Nicolae de către avocatul Grigore Pralea, dar nu în mărime în care au fost încasate.

Astfel, instanța de apel a considerat, că prima instanță eronat a reținut ca probe, bonul de plată cu nr.705760 și bonul de plată cu nr.705761 (f.d. 39, 40), deoarece în aceste înscrisuri lipsește data când a fost eliberat, astfel instanța de apel nu poate reține aceste bonuri în calitate de confirmare a acordării de către avocatul G. Pralea a asistenței juridice reclamantului, anume pe cauzele menționate în speță. Bonul de plată cu nr.705758 din 26.11.2012 (f.d. 42) este unica probă care

demonstrează că lui Reznice Nicolae i-a fost acordată asistență juridică de către avocatul Grigore Pralea în cadrul cauzei civile date.

Pretențiile apelantului Reznice Nicolae privind încasarea prejudiciului material în mărime de 50000 lei, instanța de nivelul întâi corect le-a respins, deoarece nu au fost alte probe și nu a fost constatat faptul că acesta și-a pierdut locul de muncă datorită stării sale în arest.

La 05 martie 2015, în termen, Ministerul Justiției a depus recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe cu emiterea unei noi hotărâri prin care acțiunea să fie respinsă ca fiind neîntemeiată; sau – modificarea hotărârilor contestate în sensul diminuării sumelor acordate drept despăgubire pentru prejudiciul moral și cu titlu de cheltuieli pentru asistență juridică.

În motivarea recursului se invocă că intimatul nu a prezentat probe care ar demonstra că ar fi avut suferințe psihice cauzate ca urmare a pornirii urmăririi penale. Totodată, despăgubirea acordată de Curtea Europeană în legătură cu daunele morale este menită să furnizeze o compensație financiară pentru un prejudiciu moral, cum ar fi suferințe psihice sau fizice. Prin natura lor daunele morale nu se apreciază la calcule exacte. Dacă se stabilește existența unor astfel de daune, și în cazul în care Curtea consideră că este necesară o compensație bănească, ea va face o evaluare pe o bază echitabilă, luând în considerare standardele care decurg din jurisprudența sa.

Mai invocă că în privința intimatului Reznice Nicolae nu a fost aplicată nici o măsură preventivă, iar reținerea nu a depășit termenul legal. Mai mult, acesta a fost eliberat imediat după ce circumstanțele de reținere au decăzut. Menționează, că conform legislației procesual penale, organul de urmărire penală este în drept să efectueze acțiuni de urmărire penală necesare pentru stabilirea adevărului și apărarea intereselor altor persoane inclusiv interesele statului.

Examinând temeiurile recursului în raport cu materialele pricinii civile, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat este inadmisibil.

În conformitate cu art.432 CPC, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) CPC, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 alin.(2), (3) și (4) CPC.

Completul Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de către Ministerul Justiției al R. Moldova, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432, alin.(2), (3) și (4) CPC.

Astfel, analizând actele cauzei Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ constată că, argumentele recurente se limitează la situația de apreciere de către instanțele ierarhic inferioare a circumstanțelor de fapt a cauzei, iar argumentele invocate în recursul declarat de către Ministerul Justiției al R. Moldova, în esența lor, sînt similare argumentelor invocate atît în prima instanță cît și în instanța de apel și sînt expuse asupra circumstanțelor de fapt și nu de drept.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. art. 432, alin.(2), (3) și (4) CPC, fără a se examina temeinicia lor.

Pe cînd, alte argumente invocate în recurs nu au relevanță, deoarece nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate și urmează a fi respinse, or recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificîndu-se numai legalitatea deciziei dar nu și temeinicia în fapt.

Aici, completul Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează că conform jurisprudenței CEDO, recursurile trebuie să fie efective, adică să fie capabile să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posedă puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (cauza Purcell contra Irlandei, 16 aprilie 1991), însă motivele recursului invocat în speță sunt similare celor invocate în cadrul judecării pricinii, asupra căror instanța de apel s-a pronunțat în mod corespunzător.

În astfel de circumstanțe, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de către Ministerul Justiției al R. Moldova ca inadmisibil.

În conformitate cu art. art. 270, 431 alin. (2), art. 433 lit. a), art. 440 CPC, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e

Recursul declarat de Ministerul Justiției al R. Moldova, se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă din momentul emiterii.

Președinte, judecătorul

Iulia Sîrcu

Judecătorii

Iuliana Oprea

Iurie Bejenaru